

نیروی انسانی: اشتغال معلولین و نقش آن در رشد اقتصادی

پدیدآورده (ها) : رفیعی، صمد

اقتصاد :: بورس :: دوره اول، مهر 1350 - شماره 99

از 51 تا 53

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/930366>

دانلود شده توسط : عمومی user2314

تاریخ دانلود : 17/04/1395

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است. بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.ir

نوشته: صمد رفیعی

اشتغال معلولین و نقش آن در رشد اقتصادی

(۲)
پس از جنگ جهانی دوم که رشد اقتصادی در اکثر کشورها بخصوص اروپا شدت یافت و این استراتژی رشد به ملل درحال توسعه نیز سرایت کرد تدریجاً افزایش و توسعه اشتغال افراد معلول در اثر سیاست دستمزدها تسریع گردید. البته در وضع زندگی قاطبه مردم نیز بهبودی پدید آمد و در اینجا بود که از سربازان معلول و از جنگ برگشته بیشتر استفاده شد.

های محلی موفق شدند که تعداد قابل ملاحظه‌ای از ناتوانان را که در اثر آموزش حرفه‌ای تخصصی بدست آورده‌اند بکار گمارند.
معلولین در صنعت

در آغاز تازیه بیدایش و ایجاد تحول در رشته توان بخشی که مقارن بحرانهای اقتصادی سالهای ۱۹۲۰ بود بعلمت مشکلات موجود در آن زمان این رشته نتوانست رنگ جهانی بخود بگیرد و تا پایان جنگ دوم جهانی هنوز توان بخشی اهمیت جهانی نداشت پس طبق اعلامیه فیلادلفی که در ۱۰ ماه ۱۹۴۴ بامضاء دول متعدد رسید وضع توان بخشی که دوزمین صلاحیت سازمان بین المللی کار بود مورد تأیید قرار گرفت و توان بخشی در جهان رسماً شناخته شد. بطوریکه اشاره شد بدون در نظر گرفتن نوع معلولیت و میزان از کارافتادگی، سن و موقعیت اجتماعی و سایر خصوصیات فردی باید معلولین را اول بوضع سلامت طبیعی بر گردانید و سپس آنها را برای استخدام و یا اشتغال توجیه کرد. پس از اینکه توان بخشی

در اثر تقلیل تدریجی کارگران ماهر و کاهش نیروی انسانی در صنعت بعضی از کارشناسان باین اندیشه افتادند که در بعضی از حرف بخصوص از نیروی کار معلولین بهتر میتوان استفاده کرد. این بود که (بطوریکه اشاره شد) از طرف سازمان بین المللی کار که مرجع اصلی و پشتیبان کارگران جهان است اقدامات کافی برای اشتغال معلولین معمول گردید و نمایندگی ها و کارگزاریهای وابسته به سازمان ملل متحد در همه کشور های جهان بکمک تشکیل انجمن

رسمیت و عمومیت یافت تدریجاً در بازار اشتغال جهانی برای بکار گماردن و استفاده از نیروی انسانی در رشد اقتصادی و تقویت زیر بنای صنعتی هر کشور نهایت اهمیت را دارد و بهیچوجه نمیتوان این حقیقت را انکار کرد از این جهت مدیران و کارشناسان توجه زیادی به اهمیت نیروی انسانی معلولین معطوف داشتند و می‌کوشند کمبود نیروی انسانی را تا حدی از این منبع تامین کنند.

در کشورهای رشد یافته این مسئله بیشتر بچشم میخورد. مثلاً در آمریکا بیش از ۳ میلیون نفر در حال حاضر معلول هستند و مسئولان امر میکوشند تا از این افراد پس از توان بخشی در بازار اشتغال استفاده کنند هم اکنون در اطراف و اکناف جهان میلیونها نفر نقص بدنی دارند که خود مسئله جدیدی است چه از نظر درآمد سرانه و چه از نظر سود بخشی اجتماعی - این معلولین بوجود آورده است.

شک نیست که این ناتوانیها و نقص ها که تازگی مورد شناخت ملل قرار گرفته است نمره تغییرات

عظیم و سریعی است که در اجتماعات صورت گرفته است و بهر تقدیر باید برای تعدیل وضع افراد معلول و سازگاری آنها با اجتماع از طرف همه ملل جهان کوشش زیاد بعمل آید توان بخشی امروزه به مسئله رشد اقتصادی بستگی نزدیک دارد زیرا اگر بخواهیم رشد و توسعه اقتصادی يك کشور را تقویت کنیم هم اکنون می بینیم که استفاده از خدمات کلیه افراد مورد نیاز است و تلاشهای مابرای توان بخشی حرفه‌ای نه تنها در صنعت بلکه در کلیه زمینه های اجتماعی لازم است.

مسلم است برای امور توان بخشی باید سرمایه‌هایی از طرف دولتها، بخشهای خصوصی، موسسات خیریه، صاحبان کارخانه ها و کارفرمایان بکار گمارده شود. پس از بثمر رسیدن برنامه های توان بخشی حرفه‌ای ایس سرمایه‌ها چندین برابر بصاحبان آن باز میگردد و از طرفی اتلاق اصطلاح سربار جامعه به اشخاص معلول و ناتوان دیگر مفهومی نخواهد داشت زیرا افراد معلول بادرآمد مستقلى علاوه از تحمیل

سال نهم

نشدن بخانواده‌ها و دولت برسد اقتصادی کمک خواهند کرد و خود را در برابر اجتماع مسئول خواهند شناخت .

ضمنا با افزایش دستمزدها و گرانی مواد اولیه که خودمشکل عظیمی در تولید است از افراد معلول گرچه شماره آنها اندک است ولی بنوبه خود بهره‌برداری خواهد شد .

امروزه در صنایع سبک ، دستی و هنری (بطوریکه اشاره شد) که از لحاظ کارگر کافی درمضيقه هستند میتوانند از افراد معلولی که مراحل آمادگی خود را برای کار سودمند از طریق آموزش حرفه‌ای طی کرده‌اند بهره‌برداری کنند .

امروزه دو دسته معلول برای اشتغال وجود دارد . (الف) افرادی که دوره آموزش حرفه‌ای را طی کرده‌اند و معلولیت آنها چندان شدید نیست و ضمنا درمانهای روانی پزشکی ، بیمارستانی ، جراحی ، پزشکی ، بدنی و حرفه درمانی ، تعلیم گویائی و استفاده از انواع پروتز ها و وسایل و اعضاء مصنوعی و غیره رادیده‌اند و میتوانند فعالیتهای روزمره را در حرفه و صنعت خود برآحتی انجام دهند .

(ب) افراد خانه‌نشینی که دارای پا و دست نیستند و یا عضو مهمی را از دست داده‌اند ولی توان بخشی شده‌اند برای هردون دسته‌ها در قبال امکانات کار باید فراهم شود . این هدف از طریق تماس دائم گروه توان بخشی که در مراکز خود برای پذیرفتن افراد معلول آماده هستند انجام میگیرد که از همه‌مهمتر مددکاران اجتماعی هستند که علاوه از کمک به بیمار برای آماده شدن کار و طی کردن مراحل مختلف توان بخشی با خانواده آنها نیز تماس گرفته و مشکلات اجتماعی آنان را مرتفع میسازند .

بین افراد معلول و ناتوان

زنان نقش بزرگی را بازی میکنند زیرا با مختصر جرح و تبدیلی که در وضع همسران ناتوان آنها میشود و معمولا جزء دسته (ب) هستند این زنان امور خانه‌داری و سرپرستی فرزندان را بهعهده میگیرند تا شوهرانشان بکسر بپردازند و از تعالیم و دستورات توان بخشی و مددکاران اجتماعی بهره‌برداری کنند .

یکی از آثار مستقیم توان بخشی در صنعت اینست که افرادی را در اختیار صنعت می‌گذارد که دارای استقامت بیشتری در کار قناعت زیاده‌تر از افراد سالم و توقعات کمتری هستند و بطوریکه کارشناسان بررسی کرده‌اند نتایج کار کارگران معلول در بیشتر زمینه‌های صنعتی و کارهای دستی رضایتبخش بوده است اثر دیگر توان بخشی بطوریکه اشاره شد اینست که افراد معلول درآمدی تحصیل میکنند و برسد اقتصادی نیز کمک میکنند و از همه مهمتر غالباً افراد معلول توان بخشی شده دارای خانواده هستند و به تامین نیازمندیهای اعضاء خانواده خود کمک خوبی میکنند .

مثلا آموزش افراد معلول بطوریکه اشاره شد اولین و مهمترین کمکی است که آنها را با شوق و ذوق آماده برای کار میکند . از نظر روانشناسی وقتی مشاورین توان بخشی ومدد کاران اجتماعی توانستند با افراد معلول کمک کنند واستعداد نهائی آنها را برانگیزانند و این اشخاص را از لحاظ تقویت جسمی و روحی آماد کار کنند بدیهی است اثر مطلوبی در روحیه آنان ایجاد خواهد کرد و وظایف خود را بمراتب بهتر از افرادی سالم که گاهی خود خواه هستند

انجام خواهند داد . مشاغل برای افراد معلول در کارگاه های حمایت شده

در اینجا لازم است تعریف مختصری در باره کارگاههای حمایت شده بنمائیم . کارگاههای حمایت شده عبارت از کارخانه های کوچکی هستند که ابزار و ادوات و ماشین آلاتی را که در دسترس افراد معلول قرار میدهند جوانب ایمنی را بحداکثر ممکن رعایت نمایند و این افراد تحت شرایط مقتضی زیر نظر کارشناسان کار میکنند و در این مراکز جهت افراد معلولی که در شرایط عادی در مشاغل آزاد نمیتوانند کار کنند کار و شغل تهیه میشود . بطور کلی در کارگاههای حمایت شده افراد معلول با نظارت سرپرستان و متخصصین مهارت و تجربه خود را افزایش میدهند و تکمیل مینمایند و از لحاظ ایمنی نیز سلامتی آنها تامین است .

امروزه در صنعت بخصوص در صنایع مونتاژ ، الکترونیک و الکترونیک اسباب بازی سازی ، چوشکاری ، تراش ، مراکز کنترل تولید ، صنایع ظریفه ، هنر و نقاشی ، موسیقی ، ابراز دقیق ساعت سازی ، پلاستیک سازی و قالبگیری ، نساجی ، برق شیمیائی پوشاک ، چرم سازی ، چاپ ، متالوژی شیشه و سرامیک ، اغذیه سازی تعمیرات و مکانیک و غیره از نیروی انسانی معلولین استفاده میشود .

بناگفته یکی از کارشناسان کارگاههای حمایت شده را تنها نباید بتوان مکانی برای معلولین شناخت که وقت خود را تازمانی که بتوانند شغل مناسبی بدست آورند در آنجا صرف کنند بلکه در این کارگاهها کار و آموزشی

حرفه‌ای باید توأم باشد وحاصل و نمره این عمل برای کاردهی و بهره‌وری اقتصادی مطلوب باشد و بتوان به افراد معلول روحیه‌ای تلقینی کرد که نخود را از نظر واقع بینانه تری در انجام کارهای تولیدی سهم بداندند .

این اعلامیه از طرف سازمان بین المللی کار که یکی از مقامات صلاحیتدار برای رفق و فتق امور توان بخشی است صادر گردیده است .

« مقامات ذی صلاحیت با همکاری با سازمانهای خصوصی باید جهت تاسیس وتوسعه مقدمات آموزشی واستخدام معلولین تحت شرایط مقتضی در کارگاههای حمایت شده امکاناتی ایجاد کنند . البته برای آن دسته از معلولین که نمیتوان آنان را برای مشاغل عادی قابل رقابت آماده نمود .» این ترتیبات شامل تشکیل کارگاههای حمایت شده میباشد و برای آن دسته از معلولین تاسیس میگردد که بعلل جسمی ، روانی و یا جغرافیائی نتواند مرتباً به محل کار خود رفت وآمد کند .

کارگاههای حمایت شده زیر نظارت شدید پزشکی و حرفه‌ای نه تنها برای افراد کار مفید و با دستمزد کافی تهیه کند بلکه امکانات تعدیل و تغییر شغل و حرفه در موارد نادر و موجبات اشتغال آنان را به مشاغل در محل های آزاد وخارج از کارگاهها فراهم میکند

با این ترتیب کارگاههای حمایت شده مراکزی است برای آماده کردن معلولین اعم از جسمی و روحی بمنظور استفاده از نیروی انسانی و مهارت آنها و مراحل دیگر صنعتی و بعلاوه ایجاد روحیه قوی در این افراد تا خود اسیر بار جامعه و اتکالی فرض نکنند .

نقش توان بخشی در رشد اقتصادی

بررسی‌هایی که در چند سال اخیر از طرف ادارات وابسته به سازمان بین‌المللی کار بعمل آمده است نشان می‌دهد که سهم بازده نیروی انسانی معلولین در رشد اقتصادی کشورها قابل توجه بوده است و ثمره فعالیت‌های اقتصادی این گروه ناتوان که در حقیقت با آموزش و استفاده از وسایل پروتز و اعضای مصنوعی توانا شده‌اند موجب شد که سطح درآمد سرانه ملی بالا برود.

البته بطوریکه گفته شد تعداد کارگران معلول در مقابل افراد شاغل سالم چندان قابل توجه نیست ولی در مقایسه می‌بینیم که اشتغال معلولین برحسب گروه سنی برای آنها درآمد جالبی تحصیل می‌کند.

امروزه عده زیادی از علمای اقتصاد مسئله نیروی انسانی را عامل صوثری در رشد اقتصادی میدانند و مسلم است که چون توان بخشی از راه آموزش حرفه‌ای سطح مهارت افراد معلول را بالا می‌برد و مهارت نیز در نیروی انسانی نهایت اهمیت را برای افزایش میزان تولید دارد از اینرو سطح نیروی انسانی توأم با تخصص و مهارت طبعاً بالا می‌رود.

از طرفی تعلیم و تربیت در رشد اقتصادی يك عامل موثر شناخته شده است و نظر باینکه توان بخشی افراد معلول و ناقص العضو، بخصوص از نظر حرفه‌ای توانسته‌است بازده نیروی کار آنها را افزایش دهد بنا بر این ملاک و ضابطه ما در اینکه گفته‌ایم توان بخشی در رشد اقتصادی اثر مثبتی دارد همان آموزش است که امروزه بعنوان یکی از عوامل بسیار زنده برای

ترقی و توسعه يك ملت است چون آموزش و پرورش برای توسعه سطح فکر افراد و بالا بردن حیثیت و شئون اجتماعی از جمله هدفهای مشروع است و اندیشه‌های انسان دوستان بویژه تلاش برای آماده کردن آن گروه از اجتماع که در فوق اشاره شد تاحدی واخورده و کناره گیر هستند به اجتماعات مترقی فرصتی داده میشود که افراد معلول را در شرایط مناسب و کارگاه های حمایت شده برای بکارگماردن آنها در مراکز صنعتی آماده کنند.

مسائل و راه‌حلهای دیگری که همواره در توسعه و پیشرفت منابع نیروی انسانی که اثر مستقیمی در رشد اقتصادی دارند عبارتند از: اولاً جلوگیری از کمبود نیروی انسانی با مهارت ثانياً آماده کردن نیروی انسانی افراد ناسالم و معلول برای ترمیم کمبود فوق.

دو نکته اساسی دیگر موجود است که باید با آنها توجه داشت: یکی بوجود آوردن تخصص و مهارت در افراد اعم از سالم و یا ناسالم، دوم بهره‌برداری از نیروی انسانی متخصص در حد اقتصاد جامعه.

بطور کلی طراحان اقتصادی اعم با روش‌های مستقیم و یا غیرمستقیم میکوشند تا در انتخاب و شکل دادن بیک نوع نظام تعلیماتی و حرفه‌ای و صنفی نیروی انسانی ماهر را برای افزایش بهره‌وری آماده کنند.

تعلیمات عادی، فنی و حرفه‌ای عواملی هستند برای افزایش کارآئی تقسیم نیروی انسانی. اکنون که در حد معیار جهانی مسئله توان بخشی مورد تأکید است کلیه ملل جهان میکوشند که با ارشاد و تشویق سازمان بین‌المللی کارافران از کار افتاده و معلول را بمفهوم کلمه توان بخشند و تا سرحد امکان آنان را بحالت نخست باز گردانند. رویهمرفته میتوان گفت که توان

بخشی سهمی بسزا در پیشرفت اقتصادی دارد و انجمن‌های این هدف مقدس که براسستی کارهایی اجتماعی و انسانی برای نجات افراد ناقص و معلول انجام میدهند توانسته‌اند در کادر کوچک فعالیت خود گروهی ناتوان را توان بخشند و برای انجام کارهای فنی، تخصصی و حرفه‌ای آماده نمایند.

پس این بود مختصری در باره پیشرفت‌ها و موفقیت‌های توان بخشی که هم از نظر اجتماعی و هم از دید اقتصادی جالب بوده است.

این بحث بیشتر برای انگیزش خواننده و گرایش اوبسوی برداشتن گامی در جهت کمک به معلولین اعم از طرق مادی و معنوی است. خو بست ما جهانی بسازیم که نه تنها انسانهای سالم در آن با آسایش و رفاه زیست کنند بلکه معلولین، نابینایان، ناقص‌العضوها، فلجها، بیماران روانی، افرادی که با عصاب خود تسلطی ندارند همه را در پیرامونی آرام پر از نعمت سکونت و آرامش دهیم.

نقش کارگران و کارفرمایان ساختمانی

در ایجاد تنوع ...

ساختمان آنها از این قطعات استفاده شده است منظره شهرها دچار یکنواختی ناپسندی میگردد که می‌بایست از آن جلوگیری بعمل آورد.

نقش کارگران و کارفرمایان ساختمانی در ایجاد تنوع مهم تشخیص داده شد. همچنان مهندسان و طراحان ساختمانی نیز علاوه بر توجه به مطلب فوق می‌بایست در ایجاد ساختمان دقت لازم را بعمل آورده تا علاوه بر زیبایی شهر و محیط مسکونی انسانی نکات فنی و بهداشتی را نیز کاملاً رعایت کنند.

در مورد امور ساختمانی در کشورهای در حال رشد این کمیته تصویب نمود که حتی المقدور از شیوه‌های علمی ساختمانی که بمنظور کاهش تعداد کارگران تعبیه گردیده استفاده نشود. زیرا ایجاد کار از نیازمندی کشورهای

در حال رشد بوده و امور ساختمانی و بخصوص برنامه‌های درآمدت در این زمینه میتواند کمک موثری انجام دهد.

کمیته ساختمان، راه‌وساختمان و کارهای عمومی وابسته به سازمان جهانی کار جلسات خود را که دو هفته طول کشید در ژنو پایان داد. در این کمیته از تمام دول جهان درخواست گردید که کارگران ساختمانی را از عواقب احتمالی نامطلوب رسوخ علم در امور ساختمانی مصون بدارند.

۲۴۰ تن از نمایندگان تشکیلات کارگران و کارفرمایان امور ساختمانی از ۲۹ کشور در این کمیته شرکت داشتند. در قلمنامه‌ای که بتصویب رسید اظهار میگردد استفاده از علوم در امور ساختمانی با آنکه ثمرات سودبخشی بهمراه داشته است ولی دارای عواقب نامطلوب اجتماعی نیز می‌باشد و بخاطر مقابله با آنها می‌بایست کارگران ساختمانی را از لحاظ بهداشتی، ایمنی و سایر جهات در رفاه نگاه داشت.

قطعات پیش‌ساخته شده تحول شگرفی از نظر سرعت انجام امور ساختمانی بوجود آورده است ولی بخاطر تشابه کلی بناهایی که